

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Projectoproep gezonde voeding op school

Samenvatting

In uitvoering van de conceptnota “gezonde voeding op school” (VR 2025 2904 MED.0114/1TER) wordt een projectoproep georganiseerd met het oog op de financiële ondersteuning van lokale besturen die op hun grondgebied gezonde voeding beschikbaar maken voor scholen die hierop willen inzetten.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsdomein: Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Beleidsveld: armoedebestrijding

Het Vlaams Regeerakkoord 2024-2029 stelt: *“Ook Vlaanderen levert belangrijke inspanningen met betrekking tot het welbevinden van jongeren op school. Als basisscholen en het betrokken lokale sociale beleid in collectieve ondersteuning willen voorzien rond gezonde maaltijden op school, kunnen ze een beroep doen op Vlaamse cofinanciering.”* (p. 135)

Deze bepaling is ook opgenomen in de beleidsnota Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding: *“We willen in de eerste plaats inzetten op structurele maatregelen om armoede effectief aan te pakken. Een belangrijke hefboom is de investering in gezonde maaltijden op school als hefboom voor het bestrijden van de armoede bij gezinnen met kinderen. We voorzien deze legislatuur een budget om de scholen te ondersteunen in het voorzien van gezonde schoolmaaltijden.”* (p. 51)

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het advies van de Inspectie van Financiën is gegeven op 22 mei 2025.

Het akkoord van de Vlaamse minister bevoegd voor de Begroting werd verkregen op 20 juni 2025.

2. INHOUD

A. VISIE

Met de subsidielijn 'gezonde voeding op school' willen we deze legislatuur een extra stimulans bieden aan scholen aanvullend op de bestaande initiatieven. Het doel is om de lokale beleidsprojecten te versterken en nieuwe initiatieven te stimuleren, zodat lokale besturen worden aangemoedigd om gezonde voeding een vaste plaats te geven in hun aanbod op school zonder de scholen hiervoor een verplicht kader op te leggen. In het Vlaams Gewest richten we ons tot de gemeentelijke en stedelijke overheden. In het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad tot de Vlaamse Gemeenschapscommissie, al dan niet samen met de betrokken lokale besturen. Hierna duiden we deze gezamenlijk aan als 'lokale besturen'.

Gezonde voeding speelt een cruciale rol in het bevorderen van de gezondheid, het welzijn en de leerprestaties van kinderen. We streven ernaar om gezonde voeding toegankelijk te maken tijdens de schooluren voor zoveel mogelijk kinderen en jongeren. Aangezien de meeste kinderen naar school gaan, beschouwen we de scholen als een uitgelezen omgeving om zoveel mogelijk kinderen te bereiken, los van de gezinscontext. Zo beogen we een positieve impact te creëren op zowel de gezondheid als de sociale gelijkheid van onze kinderen.

De doelgroep waarop we willen richten zijn de kinderen in het **kleuter- en lager onderwijs**, waar gewoonten en voorkeuren zich nog sterk ontwikkelen (dit zijn ongeveer 720.000 schoolgaande kinderen in Vlaanderen en het Nederlandstalig onderwijs in Brussel). In dit stadium kunnen gezonde voedingspraktijken de basis leggen voor een leven lang goede eetgewoonten en welzijn.

Met deze maatregel beogen we bij te dragen aan de algehele ontwikkeling en het welzijn van kinderen, ongeacht hun achtergrond. Voeding is van essentieel belang voor hun fysieke en mentale groei, maar heeft ook een directe invloed op hun schoolprestaties en sociale interacties. Door een gezonde eetomgeving te creëren, investeren we niet alleen in de gezondheid van de kinderen, maar ook in hun toekomstige mogelijkheden en kwaliteit van leven.

Goede gezondheid

Eén van de primaire doelen van gezonde voeding op school is het bevorderen van een gezonde levensstijl. Uit een recente studie in The Lancet blijkt dat, zonder ingrijpen, 2 op de 3 Belgen tegen 2050 te maken zal krijgen met overgewicht. Door kinderen bewust te maken van gezonde voedingskeuzes en van die keuze structureel de gemakkelijkste keuze te maken (door bijv. gezonde voeding aan te bieden), dragen we bij aan het verminderen - op korte en lange termijn - van de kans op gezondheidsproblemen zoals obesitas, diabetes type 2 en concentratieproblemen. Een goede gezondheid legt de basis voor een energiek leven en zorgt ervoor dat kinderen zich fysiek en mentaal beter voelen, wat direct bijdraagt aan hun leervermogen.

Bovendien zal gezonde voeding op school kinderen niet alleen helpen om gezondere keuzes te maken, maar ook om kennis op te bouwen over gezonde voeding, een positieve houding te ontwikkelen en gezondheidsvaardigheden te versterken.

Het verhogen van onderwijskansen

Gezonde voeding heeft een bewezen positief effect op het concentratievermogen, het geheugen en de cognitieve prestaties van kinderen. Door gezonde voeding te promoten, wordt de basis gelegd voor betere leerprestaties en meer gelijke onderwijskansen. Kinderen die goed en gezond eten, hebben meer energie en focus om deel te nemen aan lessen en hun potentieel volledig te benutten. We zorgen ervoor dat zoveel mogelijk kinderen, ongeacht hun achtergrond, toegang hebben tot gezonde voeding die hen helpt om optimaal te presteren.

Bewustwording vergroten en creëren van samenhang

Het samen delen van tussendoortjes, maaltijden of het actief deelnemen aan voedingsprogramma's creëert een gevoel van gemeenschap en samenhang. Dit draagt bij aan een omgeving waarin kinderen zich prettig en veilig voelen, én versterkt tegelijk hun sociale ontwikkeling. Door gezamenlijke maaltijden of activiteiten rond gezonde voeding leren kinderen communiceren, samenwerken en praten over hun eetgewoonten. Zo vergroten we hun bewustwording over gezonde keuzes en leggen we de basis voor gezondere eetpatronen, nu en op lange termijn.

Tot slot volgt dit initiatief de adviezen van Het Vlaamse Kinderrechtencommissariaat en van de Koning Boudewijnstichting.

In haar advies van 12 december 2023 vraagt het Vlaamse Kinderrechtencommissariaat om in het kader van armoedebestrijding in te zetten op gezonde maaltijden op school, gekaderd in een Vlaanderen breed, algemeen en niet-stigmatiserend beleid. Het Commissariaat verwijst daarbij ook naar de doelstelling in de Europese Kindgarantie om minstens één gezonde maaltijd per schooldag te voorzien.

Het Kinderarmoedefonds in de schoot van de Koning Boudewijnstichting geeft ook als aandachtspunt voor kinderarmoedebestrijding aan om waar mogelijk, in scholen een aanbod van kosteloos soep en fruit te voorzien voor alle kinderen, zonder onderscheid.

B. GEZONDE VOEDING OP SCHOOL

Een helder en toegankelijk kader is essentieel voor lokale besturen die willen instappen, om gezonde voeding op de deelnemende scholen op een consistente en effectieve manier te implementeren. Dit kader moet zowel richtlijnen bevatten voor een basisaanbod als ruimte laten voor uitbreiding en lokale invulling.

Een aanbod op maat van de school

Binnen de subsidielijns 'Gezonde Voeding op School' wordt een niet-exhaustieve lijst van mogelijkheden aangereikt aan de lokale besturen waaruit scholen kunnen kiezen:

- Gezonde tussendoortjes: Een voedzaam basisaanbod zoals fruit, groenten, volkorenproducten en noten om gezonde keuzes te stimuleren.
- Gezond ontbijt: Inzetten op een gezonde start van de dag via initiatieven zoals een ontbijtkar, zodat kinderen met voldoende energie aan de schooldag beginnen.
- Evenwichtige maaltijden: de school kan opteren voor een uitbreiding van het aanbod met warme, voedzame maaltijden, afgestemd op de behoeften van de kinderen.

De bovenstaande opsomming is illustratief. Een uitgebreid en gedetailleerd aanbod van wat gezonde voeding op school is of kan zijn, zoals dit nu al op verschillende plaatsen beschikbaar is, zal worden verzameld in een draaiboek.

Voedingsprincipes

Om een evenwichtig en gezond voedingspatroon te ondersteunen, leggen we een sterke focus op:

- het aanbieden van essentiële voedingsstoffen: het stimuleren van de inname van groenten, fruit, volle granen en eiwitrijke voeding zoals peulvruchten, vis en noten;
- het vermijden van bewerkte en suikerhoudende producten: het verminderen van voeding met een hoge energiedichtheid en lage voedingswaarde, zoals frisdranken, snoep en ultrabewerkte snacks, waaronder suikerhoudende ontbijtgranen, voorverpakte cake en gebak (bv. muffins, donuts), zoute koekjes en crackers, kant-en-klare hartige snacks (bv. worstenbroodjes), frisdranken en energiedranken, gezoete melkdranken en yoghurt drankjes en suikerrijke vruchtendranken.

Voor de invulling van gezonde voeding geven we maximaal de voorkeur aan biologische en vezelrijke producten, duurzame en lokale productie, en een seizoensgebonden aanbod van fruit en groenten. Hiermee sluiten we aan bij de principes van de Vlaamse Voedselstrategie, die duurzame voedselkeuzes en lokale landbouw stimuleert. Zo leren kinderen al van jongs af aan het belang en de meerwaarde van korte ketens kennen.

C. PROJECTOPROEP

De informatiebrochure voor de projectoproep in de bijlage beschrijft beknopt het beleidskader en de visie met betrekking tot de financiering van lokale besturen die willen inzetten op gezonde voeding op school. De brochure beschrijft ook de aanvraag- en beoordelingsprocedure, de subsidievoorwaarden en de subsidieperiode.

Cofinanciering door lokale besturen

Overeenkomstig het engagement in het Vlaamse Regeerakkoord 2024-2029 en de beleidsnota Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding 2024-2029, wordt gewerkt met een cofinancieringsmodel waarbij de Vlaamse overheid bijdraagt aan de inzet van lokale besturen die willen instappen.

Subsidiekader Lokale Besturen

Indien zowel betrokken schoolbestuur als het lokaal bestuur in een of meerdere scholen noden erkent inzake gezonde voeding kan de Vlaamse overheid in ondersteuning komen op voorwaarde dat het lokaal bestuur ook tussenkomt met eigen middelen, zijnde minimaal 72,94 euro per leerling per schooljaar. Deze eigen middelen kunnen desgevallend ten dele worden gevonden via alternatieve financieringsbronnen (sponsoring, mecenaat...) zonder evenwel beroep te doen op een ouderbijdrage.

In zulk geval ondersteunt de Vlaamse overheid het lokaal initiatief specifiek in voormelde betrokken school of scholen met 97,25 euro per leerling per schooljaar. Op die manier wordt er in de scholen waar zich uitdrukkelijk noden stellen inzake gezonde voeding minimaal 170,19 euro per leerling per schooljaar voorzien.

Bij het opstellen van het subsidiekader voor gezonde voeding op scholen wordt maximaal gestreefd naar minimale planlast en eenvoudige procedures met een automatisch trekkingsrecht voor de lokale besturen. Lokale besturen kunnen op een laagdrempelige wijze instappen door hun deelname kenbaar te maken en het aantal betrokken scholen en kinderen op te geven. Daarbij engageren ze zich om de Vlaamse beleidsvisie en subsidievoorwaarden na te leven.

Het subsidiekader en de bijhorende rapportage zullen beperkt blijven tot het strikt noodzakelijke, conform het Vlaamse planlastendecreet. Rapportage zal door lokale besturen digitaal gebeuren.

Opvolging en impactmeting

We willen het gevoerde beleid evalueren aan de hand van gerichte impactmetingen in samenwerking met de lokale besturen. We beginnen met een nulmeting om te bepalen hoeveel leerlingen worden bereikt, hoeveel scholen deelnemen en wat er precies wordt aangeboden. Daarna wordt periodiek een nieuwe meting gehouden. De gegevens stellen ons in staat om het beleid rondom gezonde voeding op school verder te finetunen. De oproep wordt geëvalueerd.

3. ADVIES INSPECTIE VAN FINANCIËN

In het advies van de Inspectie van Financiën dd. 22 mei 2025 worden enkele opmerkingen, vragen en voorwaarden gesteld. Onder dit punt wordt aangegeven op welke manier hieraan gevolg is gegeven.

1. IF wijst op artikel 76/2 VCO om de openbaarmaking van de geselecteerde projecten alsook de grootte van het krediet in de informatiebrochure te vermelden (punt 3.1.2 van het advies). De openbaarmaking is toegevoegd in de laatste alinea van punt 9 van de informatiebrochure. Het beschikbare krediet is toegevoegd aan de eerste alinea van punt 6 van de informatiebrochure. Het aandeel daarvan voor de eerste vier maanden van de subsidieperiode is verworven voor het lokale bestuur vanaf de toekenning van de subsidie. Het aandeel voor de rest van het schooljaar kan beschikbaar worden gemaakt na de beoordeling van de eerste maanden van het project rekening houdende met de beschikbare begrotingskredieten. Die beoordelingen worden ook meegenomen bij de opmaak van het kader voor automatische subsidies voor gezonde voeding op school, dat van start moet gaan vanaf 1 september 2026.
2. IF stelt dat het de voorkeur verdient om, wat het Brussels Hoofdstedelijke Gewest betreft, een aanvraag door de VGC samen met de betrokken lokale besturen te laten indienen. (punt 3.1.3 van het advies) Dit is in die zin aangepast onder punt 4 van de informatiebrochure van de projectoproep.
3. Voor de budgettaire impact (punt. 3.2.2 van het advies) stelt IF voor te kiezen voor een verlaging van het bedrag per kind of een bepaling op te nemen dat de middelen worden toegekend aan de hoogst gerangschikte inschrijvers tot het voorziene krediet voor 2025 uitgeput is. Deze laatste bepaling is opgenomen als voorlaatste alinea van punt 9 van de informatiebrochure.
4. IF merkt op in punt 3.2.3 van het advies dat de huidige inhoudelijke criteria niet geschikt zijn om de inschrijvers onderling te beoordelen. De criteria werden daartoe aangepast. Het eerste criterium werd aangepast in die zin dat de voorwaarden voor de inzet van de middelen wel behouden blijven, maar dat de beoordeling niet slaat op het volgen van die voorwaarden, maar op de duidelijkheid die men al dan niet heeft over de wijze waarop de middelen worden ingezet binnen de contouren van de projectoproep.
Het tweede criterium is zinledig in het geval van een volledige uitrol van de maatregel. Omdat dit tijdens de projectoproep nog niet zal bereikt worden, maar er anderzijds een zo maximale impact van de middelen op de begroting 2025 wordt nagestreefd, is dit criterium ongewijzigd behouden.
In het derde criterium werd de opdracht met betrekking tot het formuleren van een indicatorenset geschrapt. De vereiste om duidelijke en haalbare doelstellingen te formuleren, is behouden.
5. IF vraagt onder punt 3.2.4 om het kader van de projectoproep op een aantal vlakken aan te vullen. In de projectoproep worden geen voorwaarden gesteld met betrekking tot de ouderbijdrage. Dit is niet opgenomen omdat lokale besturen en scholen vrij zijn om binnen hun beleid zelf te beslissen over het al dan niet hanteren van een (gedifferentieerde) ouderbijdrage. Zoals opgenomen in de projectoproep, zijn de Vlaamse middelen niet inzetbaar voor personeelskosten. De Vlaamse subsidies moeten zo veel mogelijk resulteren in meer gezonde voeding voor kinderen. De projectoproep vermeldt daarom enkel kosten voor de aankoop van gezonde voeding enerzijds en anderzijds voor logistieke kosten zoals basisbenodigdheden en vrijwilligersvergoeding, voor maximaal 10 %.

4. VERDER TRAJECT

Na goedkeuring van de projectoproep, ziet het traject er als volgt uit:

Lancering oproep	Na goedkeuring van de projectoproep door de Vlaamse Regering
Uiterlijke datum indiening subsidie aanvragen	15 juli 2025, 12u00 voor opstart op 1 september 2025; 15 oktober 2025, 12u00 voor opstart of uitbreiding op 1 januari 2026.
Bekendmaking goedgekeurde subsidie aanvragen	Eind augustus en eind december.

Uitrol	2 momenten: vanaf 1 september of 1 januari (zie hierboven)
--------	--

5. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

De subsidies in het kader van deze projectoproep worden aangerekend op begrotingsartikel GB0-1GCF2CB-WT, basisallocatie 1GC143 4322. De budgettaire kost voor de projectoproep gezonde voeding op school bedraagt maximaal 23,3 miljoen op de begroting 2025 (voor de periode 1 september 2025 – 31 december 2025). In 2026 wordt, mits instemming van het Vlaams Parlement, een budget voorzien van maximaal 70 miljoen euro op jaarbasis. Daarvan kan maximaal 42 miljoen euro ingezet worden voor het schooljaar 2025-2026 (voor de periode 1 januari 2026- 30 juni 2026). Voor elk lokaal bestuur wordt het nodige trekkingsrecht voorbehouden teneinde de cofinanciering te kunnen voorzien (cfr punt C zoals supra omschreven). Als het door de Vlaamse Overheid ter beschikking gestelde budget niet volstaat, wordt voorrang gegeven aan aanvragen die eerder zijn ingediend.

B. ESR-TOETS

/

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Dit beleid heeft geen weerslag op het personeel van de Vlaamse overheid.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

De cofinanciering voor gezonde voeding op school heeft weerslag op het personeel, de werkingsuitgaven, de investeringen, schulden en ontvangsten van de lokale besturen die instappen.

Dit beleid heeft geen weerslag op het personeel, de werkingsuitgaven, de investeringen, schulden en ontvangsten van de provinciale besturen

6. VERDER TRAJECT

Na goedkeuring wordt de projectoproep verspreid onder de lokale besturen in het Vlaamse Gewest en aan de Vlaamse Gemeenschapscommissie bezorgd.

7. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar goedkeuring te geven aan de bijgevoegde projectoproep;
- 2° de Vlaamse minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen te gelasten de projectoproep te verspreiden en de subsidies binnen de beschikbare begrotingskredieten op basis van de criteria en procedure beschreven in de projectoproep toe te kennen aan de lokale besturen die een aanvraag hebben ingediend en voldoen aan de voorwaarden.

De Vlaamse minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen,

Caroline GENNEZ